

การส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์
เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย*
PROMOTION OF THE SANGHA VOLUNTEER SPIRIT NETWORK
OF THE LOWER CENTRAL REGION IN THAILAND

กัญจira วิจิตรวัชรารักษ์

Kanjira Wijitwatcharak

พระมหาอรุณ ปณฺญารุโณ

Phramaha Arun Panyaruno

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: kanjira9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสา 2) ศึกษารูปแบบการดำเนินงานการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสา 3) สร้างรูปแบบแนวปฏิบัติที่ดี ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์ จำนวน 400 รูป เลือกแบบกำหนดโควต้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 32 รูป/คน การสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 18 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1.1) เจตคติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) 1.2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) 1.3) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) 1.4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทดสอบด้วยค่าถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยรวม ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้มุมมองร่วมกัน (X_1) ($\beta = .264$) ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X_4) ($\beta = .104$) ปัจจัยการเสริมสร้าง (X_5) ($\beta = .095$) ปัจจัยการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (X_6) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม (ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม) ($F = 132.725$; $p - \text{Value} = 0.001$) 2) การดำเนินงาน พบว่า มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 กำหนดคุณลักษณะ ขั้นที่ 3 เน้นกระบวนการทำงานเพื่อชุมชน ขั้นที่ 4 มุ่งถ่ายทอดความรู้เพื่อผู้อื่น และขั้นที่ 5

สะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน 3) รูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ด้านการประยุกต์การส่งเสริม
เชิงพุทธบูรณาการ 3.2) ด้านการขับเคลื่อนการส่งเสริม 3.3) ด้านการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคม
คำสำคัญ: การส่งเสริม, เครือข่ายจิตอาสา, พระสงฆ์, ภาคกลางตอนล่าง

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the factors related to the promotion of the volunteer spirit network. 2) study the model of the volunteer spirit network promotion operational model. 3) create a model of good practice. Using a mixed research methodology quantitative research, the sample group was 400 sangha, who chose a quota designation. Analyze data by means standard deviation hypothesis testing multiple linear regression analysis qualitative research section using in - depth interviews. The data were analyzed by the key contributors 32 person. Focus group discussion of 18 person. Analyzed the data using contextual content analysis techniques. The results of the research were as follows: 1) Relevant factors consisted of: 1.1) overall attitude, at a high level ($\bar{X} = 4.09$), 1.2) Overall related factors, at a high level ($\bar{X} = 3.99$), 1.3) Overall ethical behavior, at a high level ($\bar{X} = 4.09$), 1.4) Related factors test with linear multiple regression, among the independent and dependent variables overall were cognition factor (X_1) ($\beta = .264$), participation factor (X_4) ($\beta = .104$), enrichment factor (X_5) ($\beta = .095$), the interdependence factor (X_6) is linearly related to the dependent variable. (Factors related to ethical behavior) ($F = 132.725$; $p - \text{Value} = 0.001$). 2) Implementation found that there are five steps: Step 1 defines goals, Step 2 defines characteristics, Step 3 focuses on community working processes. Step 4 aims to transfer knowledge to others, and Step 5 reflects on the performance. 3) The model consists of 3.1) The aspect of promoting integrated Buddhist promotion 3.2) Promotion drive 3.3) Participation and social capital.

Keywords: Promotion, Volunteer Network, Sangkha, Lower Central Region

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น

โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ คือ 1) ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” 2) ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” 3) ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” 4) ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” 5) ยึด “หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม” 6) ยึด “หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปีที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ด้วยความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่จะเกิดขึ้นจะส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงห่วงใยและทรงคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชน และมีพระราชปณิธานที่จะสืบสาน รักษา ต่อยอดพระราชกรณียกิจและโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมชนกนาถ บพิตร ที่ทรงปฏิบัติต่อพระราชกรณียกิจนานับการ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโครงการจิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ปัญหาให้กับประชาชน ซึ่งปัจจุบันมียอดลงทะเบียนแล้วกว่า 4,000,000 คนทั่วประเทศ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยราชการ ในพระองค์ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ ต่าง ๆ โดยแบ่งจิตอาสาออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ จิตอาสาพัฒนา จิตอาสาเฉพาะกิจ และจิตอาสาภัยพิบัติ (มติชนรายวัน, 2563) และเลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการให้ประกาศเพื่อทราบโดยทั่วกันว่า ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดโครงการหน่วยพระราชทานและประชาชนจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อของจิตอาสาและภาพ การ์ตูนฝีพระหัตถ์จิตอาสาพระราชทาน เพื่อพระราชทานกำลังใจแก่ประชาชนทุกคนที่มีจิตอัน เป็นกุศลในการทำความดีเพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ (ประชาชาติธุรกิจ, 2563)

ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศได้เน้นถึงการรณรงค์ สร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึกในการป้องกันดูแลและมีส่วนร่วม ตระหนักในสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนทุกกลุ่ม ปลุกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวมและจิตอาสา โดยได้ระบุคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง ไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) การร่วมมือกันรณรงค์ส่งเสริมเครือข่าย “จิตอาสา” ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นการเรียก “น้ำใจงาม” ของคนไทย ให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง และควรจะต้องดีขึ้นกว่าเดิม เพราะจะไม่จำกัด อยู่เฉพาะญาติมิตร เพื่อน หรือคนรู้จักเท่านั้น แต่ควรต้องแผ่แผ่ดูแลสังคมไทย ดูแลสิ่งแวดล้อม ชุมชน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวร่วมกัน ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ทำดีให้เป็นรูปธรรม กันมากขึ้น ไม่เพียงแต่รอดูว่าใครจะรับผิดชอบเรื่องอะไร แต่ควรต้องออกมามีส่วนร่วม

รับผิดชอบด้วยกัน ในประเทศแถบยุโรปหรืออเมริกา ค่านิยมในการเป็นอาสาสมัครมีมานานแล้ว อันเนื่องมาจากแรงผลักดันของศาสนาคริสต์ และความคิดเรื่องประชาสังคมในสังคมตะวันตก ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง ยุคแรกของจิตอาสาในไทยมาจากการรวมตัวช่วยเหลือกันในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล ต่อมาเกิดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนามตามสถาบันการศึกษา และโดยเฉพาะการเกิดขึ้นของเอ็นจีโอ จึงทำให้ความคิดเรื่องการทำงานอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมได้แพร่หลาย (จิตอาสาศรียปทุม, 2557)

“อาสาสมัคร” เป็นงานที่เกิดจากผู้ที่มีจิตอาสา ซึ่งมีความหมายอย่างมากกับสังคมส่วนรวม เป็นผู้ที่มีใจเพื่อ เสียสละเวลา แรงกายแรงใจ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมให้เกิดประโยชน์และความสุขมากขึ้น การเป็น “อาสาสมัคร” ไม่ว่าจะเป็นงานใด ๆ ก็ตาม ที่ทำให้เกิดประโยชน์ในทางบวกแล้ว ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ควรกระทำทั้งสิ้น ผู้ที่จะเป็นอาสาสมัครได้นั้น ไม่ได้จำกัดที่ วัย การศึกษา เพศ อาชีพ ฐานะ หรือ ข้อจำกัดใด ๆ ทั้งสิ้น หากแต่ต้องมีจิตใจเป็น “จิตอาสา” ที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมเท่านั้น กิจกรรมอาสาสมัครเป็นกระบวนการของการฝึก “การให้” ที่ดีเพื่อขัดเกลา ละวางตัวตน และบ่มเพาะความรักความเมตตาต่อผู้อื่น โดยไม่มีเงื่อนไข (สำนักงานส่งเสริมการปกครองจังหวัดสงขลา, 2563) ทั้งนี้ กระบวนการของกิจกรรม ซึ่งเป็นการยอมสละตนเพื่อรับใช้และช่วยเหลือแก้ไขวิกฤติปัญหาของสังคม อาสาสมัครจะได้เรียนรู้ละเอียดอ่อนต่อสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวมากขึ้น สัมผัสโลกแห่งความเป็นจริง เชื่อมโยงเหตุและปัจจัย สุขและความทุกข์ เจริญสติในการปฏิบัติงานที่ศาสนาพุทธเรียกว่า พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อให้เกิด “การให้” ที่ดี กิจกรรมอาสาสมัคร จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้ขัดเกลาตนเอง เรียนรู้ภายใน และเกิดปัญญาได้ ในอดีตที่ผ่านมา สังคมไทยมักคุ้นเคยกับการทำความดีด้วยการใช้เงินลงทุนในการทำบุญ ไม่ต้องการลงแรงในการช่วยเหลือ เพราะถือว่าการทำบุญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือผู้มีบุญบารมี จะทำให้คน ๆ นั้นได้บุญมากขึ้น สังคมไทยจึงนิยมทำบุญกับพระ บริจาคเงินสร้างโบสถ์แต่ละเลยการ “ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์” ฉะนั้นต้องสร้างสร้างค่านิยมของการให้ การเสียสละ การช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้ออาทรกัน เป็นค่านิยมแบบจิตอาสาที่ผู้ที่เข้มแข็งกว่าจะยื่นมือไปช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอและยากลำบาก เพื่อให้ผ่านพ้นความเดือดร้อนเฉพาะหน้า และสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพสู่ความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560) โดยความมั่นคงนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ มีลักษณะของการพัฒนาเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐอาจมีความแตกต่างกัน จึงไม่อาจลอกเลียนแบบหรือรูปแบบของประเทศที่ต้องการได้ (เกษภา ผาทอง และคณะ, 2562)

บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริม จึงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของสังคมที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็ง มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทั้งคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ประชาชนมีการส่งเสริมอย่างยั่งยืนและมีความสุข โดยการอาศัยสรรพกำลัง

จากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชนหรือสูงขึ้นไปที่ต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ และบทบาทพระสงฆ์ด้วยการส่งเสริมชุมชนในการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาเช่นนี้ พระสงฆ์ควรตระหนักในการทำหน้าที่พัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคง ยั่งยืนในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ชุมชนนั้นจะพึงมีอย่างยั่งยืนให้มีความอยู่รอดปลอดภัย และการทำหน้าที่เหล่านี้ของพระสงฆ์ ถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะพระสงฆ์ถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนให้มีการส่งเสริมที่สร้างสรรค์เกิดขึ้นในสังคม ให้คำแนะนำให้หลุดพ้นจากทุกข์ให้สติสัมปชัญญะ มีปัญญาแก้ไขทุกข์ ให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชี้นำเหตุผล การให้บริการทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้ความสุขเปรียบเหมือนมีการสังคมสงเคราะห์และบริการที่จำเป็น (ไพศาล สรรสรวิสุทธิ, 2550) นอกจากการช่วยพุทธศาสนิกชนเหล่านี้ได้ปลดปล่อยพลังที่มีในตนเองแล้ว ยังเป็นการสร้างคุณลักษณะให้มีผลดีต่อสังคมอีกด้วย ยังมีสถานะของจิตใจอีกลักษณะหนึ่งที่มีความหมายใกล้เคียงกับ จิตอาสา นั่นก็คือ “Altruism” ซึ่งแปลว่าความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือเสียสละแบ่งปัน จึงเป็นลักษณะของจิตใจที่ไม่เห็นแก่ตัว และเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น (นพมาศ ธีรเวคิน, 2542)

ทั้งนี้ ในภูมิภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร ที่ได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร จนกลายเป็นเขตเศรษฐกิจเดียวกัน มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติเหมาะแก่การเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นข้าว พืชผัก พืชไร่ ผลไม้ ประมงและปศุสัตว์ สนับสนุนนโยบายครัวโลกของรัฐบาล ซึ่งแต่ละจังหวัดเป็นจังหวัดขนาดกลาง ที่มีประชากรใกล้เคียงกันประมาณจังหวัดละกว่า 8 แสนคน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2563) ซึ่งเหมาะแก่การบริหารพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของประเทศ มีชมรมกิจกรรมทางสังคมที่พระสงฆ์ได้มีบทบาทในการส่งเสริมสังคมโดยใช้เครือข่ายประชาสังคมเป็นจิตอาสาเพื่อขับเคลื่อนการช่วยเหลือสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น วัดไร่ขิง วัดทองเกร็ด วัดกลางบางพระ จังหวัดนครปฐม วัดไผ่โรงวัว วัดป่าเลไลยก์ วัดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี วัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น ต่างได้รณรงค์ส่งเสริม “จิตอาสา” ให้เกิดขึ้นโดยตั้งอยู่บนฐานคิดที่ต้องการสร้างความเชื่อมโยงในชุมชนและสังคม ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ให้มีความสันติสุขในชุมชน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัย มีความประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบ ขั้นตอน กระบวนการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย เพื่อให้ในชุมชนเกิดความเข้าใจโดยอาศัยความปรารถนาดีต่อกันทั้งทางกาย วาจา ใจ ความประพฤติที่เรียบร้อย มีความเห็นสอดคล้องกัน และเกื้อกูลในสิ่งที่ขาดแคลน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุข รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเยาวชนในชุมชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาติดยาเสพติด โครงการบวรสันติสุข ได้จัดกิจกรรม

ทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิภาวนา เทศนาธรรม เสวนาธรรม การตอบปัญหาธรรมะ มีจำนวนมากทุกปี โดยการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ เอกชน หน่วยงาน ชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) และยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มพูนศักยภาพของบุคลากรทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ สร้างจิตอาสาในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น เน้นการประสานงานระหว่างบ้าน วัด และชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์
3. สร้างรูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 กลุ่มตัวอย่าง พระสงฆ์แกนนำจิตอาสา จำนวน 8 จังหวัด คือ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร ใช้การเลือกแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยกำหนดได้ล่วงหน้า จังหวัดละ 50 รูป รวม 8 จังหวัด ได้จำนวน 400 รูป

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 5 ตอน

2. การศึกษารูปแบบการดำเนินงานการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือตามคุณสมบัติ จำนวน 32 รูป/คน

3. การสร้างรูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brain Storming) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 รูป/คน โดยต้องการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หาลักษณะร่วม (Common Character) รวมถึงหาข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) เพื่อสร้างรูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ในหลากหลายมิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.1.2 ผู้วิจัยใช้ข้อค้นพบจากการวิจัยที่ผ่านมาเป็นเครื่องมือในการสนทนากลุ่ม

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม เพื่อสร้างรูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ อันนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติต่อเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ประกอบด้วย การเป็นศูนย์ดำเนินงานเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ผลของการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ตัวชี้วัดความสุขของเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ แสดงจำนวนความถี่ ($\bar{X}$) และร้อยละ (S.D.) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับเจตคติต่อเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย แยกรายข้อและโดยรวม (n = 400)

เจตคติต่อเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์	ระดับเจตคติ		ระดับความพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การเป็นศูนย์ดำเนินงานเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์	4.05	.68	มาก
2. ผลของการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์	4.17	.59	มาก
3. ตัวชี้วัดความสุขของเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์	4.04	.64	มาก
เจตคติต่อเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ โดยรวม	4.09	.60	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า เจตเจตคติต่อเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผลของการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ($\bar{X} = 4.17$) การเป็นศูนย์ดำเนินงานเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ($\bar{X} = 4.05$) ตัวชี้วัดความสุขของเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกจิตอาสา ด้านการเสริมสร้างกันและกัน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการพึ่งพาอาศัยกันและกัน แสดงจำนวนความถี่ ($\bar{X}$) และร้อยละ (S.D.) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย แยกรายข้อและโดยรวม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์	สภาพความเป็นจริง		ระดับปัจจัยการส่งเสริม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน	3.92	.67	มาก
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วม	3.91	.69	มาก
3. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน	4.10	.65	มาก
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกจิตอาสา	4.08	.65	มาก
5. การเสริมสร้างกันและกัน	4.07	.66	มาก
6. การพึ่งพาอาศัยกันและกัน	3.96	.72	มาก

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของ พระสงฆ์	สภาพความเป็นจริง		ระดับปัจจัย การส่งเสริม
	$\bar{X}$	S.D.	
7. การมีปฏิสัมพันธ์	3.91	.70	มาก
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมฯ โดยรวม	3.99	.62	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.10$) การมีส่วนร่วมของสมาชิกจิตอาสา ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.08$) การเสริมสร้างกันและกัน ($\bar{X} = 4.07$) การพึ่งพาอาศัยกันและกัน ($\bar{X} = 3.96$) การรับรู้มุมมองร่วมกัน ($\bar{X} = 3.92$) การมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 3.91$) และการมีปฏิสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.91$) ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านเบญจธรรม ด้านพรหมวิหารธรรม ด้านนาถกรณธรรม แสดงจำนวนความถี่ ($\bar{X}$) และร้อยละ (S.D.) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ด้านเบญจธรรม ด้านพรหมวิหารธรรม ด้านนาถกรณธรรม แยกรายข้อและโดยรวม

(n = 400)			
พฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการการส่งเสริม เครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์	สภาพความเป็นจริง		ระดับ พฤติกรรม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน	4.13	.60	มาก
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.06	.62	มาก
3. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน	4.07	.60	มาก
พฤติกรรมเชิงจริยธรรมฯ โดยรวม	4.09	4.09	.58

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การรับรู้มุมมองร่วมกัน ($\bar{X} = 4.13$) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.07$) และการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ด้วยค่าถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) โดยเลือกวิธีการ Enter พร้อมกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำตัวแปร ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ โดยรวม

(n = 400)

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Tolerance	VIF
	B	SE	β				
ค่าคงที่ (constant)	.930	.107		8.660	.000		
ปัจจัยการรับรู้มุมมองร่วมกัน (X ₁)	.228	.055	.264 (1)	4.121	.000	.185	5.411
ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X ₂)	.026	.047	.032	.559	.577	.237	4.224
ปัจจัยการมีผลประโยชน์ร่วมกัน (X ₃)	.212	.055	.238	3.889	.000	.202	4.959
ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X ₄)	.093	.065	.104 (2)	1.427	.154	.142	7.058
ปัจจัยการเสริมสร้างกันและกัน (X ₅)	.083	.055	.095 (3)	1.509	.132	.193	5.185
ปัจจัยการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (X ₆)	.036	.053	.045 (4)	.688	.492	.179	5.591
ปัจจัยการมีปฏิสัมพันธ์ (X ₇)	.111	.051	.135	2.191	.029	.201	4.978

SE_{est} = ± 0.31859
R = 0.839 ; R² = 0.703 ; Adj. R² = 0.698 ; F = 132.725 ; p - value = 0.001

จากตารางที่ 4 พบว่า

1. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระ มีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูงมาก (เกิด Multicollinearity) ทำการตรวจสอบ Multicollinearity จะใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้ ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกินกว่านี้ แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับ

ที่สูงมาก จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า ค่า VIF สูงสุดได้มีค่า 5.411 ซึ่งไม่เกิน 10 และค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุด 0.186 ซึ่งต่ำกว่า 0.2 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันระดับสูงจึงเกิด Multicollinearity

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกันตัวแปรตาม โดยใช้ F - test (ANOVA) พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้มุมมองร่วมกัน (X_1) ($\beta = .264$) ปัจจัยการปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_4) ($\beta = .104$) ปัจจัยการเสริมสร้างกันและกัน (X_5) ($\beta = .095$) ปัจจัยการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (X_6) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม (ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม) ($F = 132.725$; p - Value = 0.001)

3. ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของค่าคงที่และสัมประสิทธิ์แต่ละตัวกับตัวแปรตามในสมการ พบว่า ตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสมการปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ($p \leq 0.001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.31859 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ได้ร้อยละ 70.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.31859 สมการพยากรณ์การส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z = 0.264 (X_1) + 0.104 (X_4) + 0.095 (X_5) + 0.045 (X_6)$$

ส่วนตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ที่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ได้แก่ ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_2) ปัจจัยการมีผลประโยชน์ร่วมกัน (X_3) ปัจจัยการมีปฏิสัมพันธ์ (X_7)

2. รูปแบบการดำเนินงานการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

2.1 การดำเนินงานการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ พบว่า มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายของการเป็นพระจิตอาสา ขั้นที่ 2 คุณลักษณะของพระสงฆ์จิตอาสา ขั้นที่ 3 เน้นกระบวนการทำงานเพื่อชุมชน ขั้นที่ 4 มุ่งถ่ายทอดความรู้เพื่อผู้อื่น และขั้นที่ 5 สะท้อนคิดผลการปฏิบัติงานจิตอาสาโดยแบ่งการสะท้อนคิดการปฏิบัติงาน

2.2 สถานการณ์การบริหารจัดการเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ พบว่า เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ ส่งผลให้เกิดการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน มีความเข้มแข็ง

2.3 ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน โครงการ ในการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ พบว่า บนพื้นฐานแนวคิดหลักคือ การสร้างคุณภาพและพัฒนาความเข้มแข็ง

ขององค์กรสงฆ์สู่การสร้างเครือข่ายที่หลากหลาย ทำให้องค์กรชุมชนเห็นความสำคัญของการสำรวจข้อมูลเพื่อทบทวนตนเอง และกระตุ้นให้เกิดการประเมินเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสังคมทั้งในมิติด้านศาสนาและสังคม

2.4 ผลการดำเนินงานเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างที่ผ่านมา พบว่า จะมุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมหลักของการช่วยเหลือ และการเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมอย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยน ศึกษาเรียนรู้งานของสมาชิกภายในเครือข่าย และนอกเครือข่าย โดยอาศัยการทำงานของส่วนงานกองเลขาเจ้าคณะจังหวัดในพื้นที่ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือภายใต้กรอบ “บ ว ร” บ้าน วัด โรงเรียน

2.5 ภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ระหว่างหน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ พบว่า ร่วมทำงานกับเครือข่ายพระสงฆ์ นักพัฒนามากขึ้น เครือข่ายมีการปรับตัว การทำงานของเครือข่ายมีคณะพระสงฆ์เป็นนักพัฒนาจากหลาย ๆ จังหวัดในกลางตอนล่าง และที่มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น

2.6 ปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง ในการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่พระสงฆ์ที่มีบทบาทต่อการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์ นักพัฒนา ไม่ค่อยมีเครือข่ายการพัฒนาอย่างจริงจัง

2.7 การส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย พบว่า เครือข่ายพระสงฆ์ควรมีการประชุม จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ และมากกว่าปัจจุบัน เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายและให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานของเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์

3. รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

3.1 ด้านการประยุกต์การส่งเสริมเชิงพุทธบูรณาการในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

3.2 ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินการส่งเสริมในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมผลักดันในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ตามประเด็นดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย เป็นการพลิกฟื้นคืนจิตวิญญาณพระสงฆ์สู่สาธารณะ ไม่เพียงแต่

การปรับปรุงทางภาพลักษณ์พระพุทธศาสนาเท่านั้น ยังทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ให้กับพระสงฆ์จากวัดที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้งานวิจัยของ แสงอาทิตย์ เจ็ญวัฒนพงศ์ เรื่อง รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสา ของนักเรียนสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินการด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารมีความต้องการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน (แสงอาทิตย์ เจ็ญวัฒนพงศ์, 2564)

2. ผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ก่อให้เกิด 1) เกิดศาสนทายาท (พระสงฆ์ได้รับการสืบต่องานพัฒนาสังคมในมิติด้านสังคม) 2) เกิดคณะพุทธบริษัทเพื่อสังคม (พระสงฆ์ร่วมตัวกับประชาคมทำงานรณรงค์ลดปัจจัยเสี่ยง 3) เกิดภาพพระนักพัฒนาในการรับใช้สังคม (งานพระพัฒนา ได้รับการสื่อสาร) และ 4) เกิดนวัตกรรมการลดปัจจัยเสี่ยงหลักในพระสงฆ์และเยาวชนตามทีมงานวิจัยของ พระมหาโยธิน โยธิโก และคณะ เรื่องการสร้างความสมดุลและการรักษาดันทุนทางธรรมชาติเชิงพุทธของเครือข่ายป่าชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สังคมต้องการใช้กฎระเบียบทางสังคม การมีส่วนร่วมเครือข่ายองค์กรการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ ด้านความหลากหลาย อย่างมั่นคงและยั่งยืนและต่อเนื่อง (พระมหาโยธิน โยธิโก และคณะ, 2563)

3. รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประยุกต์ด้านการขับเคลื่อน ด้านการมีส่วนร่วม นำมาใช้ในกระบวนการทำงาน เพื่อสร้างกรอบแนวคิดวิสัยทัศน์ รวมถึงกระบวนการดำเนินงานที่วัดและองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปดำเนินการขยายผลต่อได้ อย่างไรก็ตาม พระจำนงค์ ผมไผ่ และคณะ วัดกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางลุ่มน้ำโขง พบว่า ศักยภาพของวัดที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางลุ่มน้ำโขง เพื่อค้นหาตัวชี้วัดปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดและศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดบนเส้นทางลุ่มน้ำโขง มีตัวบ่งชี้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดสถานที่ 2) ด้านการจัดสภาพสิ่งแวดล้อม 3) ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตประชาชนในท้องถิ่น 4) ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (พระจำนงค์ ผมไผ่ และคณะ, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งจะเห็นว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งการรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างและการพึ่งพาอาศัยกันและกันที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ ในส่วนการดำเนินงาน จะพบว่า มี 5 ขั้น ที่จะนำไปสู่การดำเนินการของงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 กำหนดคุณลักษณะ ขั้นที่ 3 เน้นกระบวนการทำงาน เพื่อชุมชน ขั้นที่ 4 มุ่งถ่ายทอดความรู้เพื่อผู้อื่น และขั้นที่ 5 สะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน เมื่อกระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้น รูปแบบการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลาง ตอนล่างในประเทศไทย จึงมี 3 รูปแบบ ที่นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการปัญหา และอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วย 1) รูปแบบ แนวปฏิบัติที่ดีด้านการประยุกต์การส่งเสริมเชิงพุทธบูรณาการในการจัดการปัญหาและอุปสรรค ของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ อันนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมเครือข่าย จิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย 2) รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีด้านการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานการส่งเสริมในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่าย จิตอาสาของพระสงฆ์ อันนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย 3) รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีด้านการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคม ผลักดันในการจัดการปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ อันนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่าง ในประเทศไทย ส่วนข้อเสนอแนะทั่วไป 1) พระสงฆ์ควรสร้างภาคีเครือข่ายที่หลากหลายมากขึ้น และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องต่อเนื่อง โดยความร่วมมือจากหลาย ๆ หน่วยงาน 2) ปลุกฝัง ทัศนคติด้านพระพุทธศาสนาให้กับทุกเพศวัย เพื่อก่อให้เกิดความไม่ยึดมั่นถือมั่นในวัตถุ และให้ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของความเห็นแก่ตัว และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรเป็นงานวิจัยที่ร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งสถาบันการศึกษา ชุมชน และครอบครัว ในการ ร่วมกันเป็นจิตอาสา 2) ควรเป็นการวิจัยที่ให้ทุกส่วนทางสังคมมีส่วนร่วมในการรณรงค์ การลด ละ เลิกความตระหนี่ถี่เหนียว สร้างพลัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) การดำเนินโครงการวิจัย ควรดำเนินการหลายกลุ่มทางสังคม เพื่อให้เกิดการศึกษาเปรียบเทียบเห็นความเหมือนความต่าง เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างจิตอาสาในภาพรวมของประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). บทบาทของพระสงฆ์กับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในพื้นที่ประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 7(6), 1662-1676.
- จิตอาสาศรีปทุม. (2557). จิตอาสา หนทางอยู่ร่วมกันในสังคม. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://sites.google.com/site/citxasasripthum2557/cit-xasa-hrux-cit-satharna>
- นพมาศ อีร์เวคิน. (2542). บทความเรื่องจิตวิทยา สังคมกับชีวิต. รวบรวมจัดพิมพ์โดย นพมาศ อีร์เวคิน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประชาชาติธุรกิจ. (2563). ในหลวงโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อจิตอาสาและภาพการ์ตูนผีพระหัตถ์จิตอาสาใหม่. เรียกใช้เมื่อ 12 กันยายน 2563 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-333521>
- พระจำนงค์ ผมไผ และคณะ. (2563). วัดกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเส้นทางลุ่มน้ำโขง. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(5), 158-170.
- พระมหาโยธิน โยธิโก และคณะ. (2563). การสร้างความสมดุลและการรักษาต้นทุนทางธรรมชาติเชิงพุทธ ของเครือข่ายป่าชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(12), 30-43.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ์. (2550). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: รัฐศาสตร์สาส์น.
- มติชนรายวัน. (2563). เรียงคนมาเป็นข่าว. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_2622215
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2563). ภาคกลาง (ประเทศไทย). เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก [https://th.wikipedia.org/wiki/ภาคกลาง_\(ประเทศไทย\)](https://th.wikipedia.org/wiki/ภาคกลาง_(ประเทศไทย))
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2560). จิตอาสาพระราชัฐ. ปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองจังหวัดสงขลา. (2563). จิตอาสาคืออะไร ทำไม ?..ต้องจิตอาสา. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <http://www.sk-local.go.th/networknews/detail/66076/data.html>
- แสงอาทิตย์ เจ้งวัฒนพงศ์. (2564). รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียนสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(5), 63-76.